

METODIKA TRADICIONALNE IGRE

Dr Kristina Planjanin Simić

2019/2020

UVOD U POJAM METODIKE TRADICIONALNE IGRE

- Ona predstavlja posebnu didaktiku u kojoj se raspravlja o planskom, organizovanom, stručnom i svrsishodnom vođenju procesa učenja sadržaja tradicionalnih igara (tradicionalnih plesova) koji je prilagođen dečijem uzrastu. Predmet metodika tradicionalne igre ima za cilj da se budući folklorni pedagozi, kroz upoznavanje nastavnih metoda ali i pedagoško-didaktičkih principa, detaljno upoznaju sa: postupcima, mogućnostima i načinima prenošenja znanja o tradicionalnim igrama/plesovima na najmlađe naraštaje u odnosu na njihov psihofizički uzrast. Prema tumačenjima savremenih etnologa (Marjanović, 2010) „tradicionalna igra obuhvata one sadržaje koji se vezuju za muzičko-folklorno nasleđe-igrački folklor.“

Treba naglasiti činjenicu da u savremenom društvu muzičko i igračko nasleđe „živi“ najčešće u obliku folklorizma, te se u našoj praksi aktivno koriste termini ,odnosno sintagme, poput: ***folklor, muzički folklor, folklorna igra, folkloriši , folklorna koreografija, folklorni materijal***(Bajić, 2006:31). Osnovna građa za oblike folklorizma je folklor i folklorna igra. Korišćenjem reči folklor u okviru navedenih sintagmi ukazuje na tradicionalne oblike muzičkog i igračkog stvaralaštva, koreografiju, građu ili materijal.

Termin FOLKOR

u praksi se koristi kao izraz za narodnu igru/ tradicionalni ples ili igrački ansambl, te se tako može čuti: „idem na folkor “ ili „igram u folkoru“. Kao rezultat primene ove reči igrači se u ansamblu nazivaju „folkloraši“, dok se takav naziv ne primenjuje, na primer, za članove orkestra. Iz svega gore navedenog, može se zaključiti da upotreba ovog termina sve više naginje ka području igre/plesa, dok je muzika, izgleda prestala da bude folkorna tvorevina, barem kada je u pitanju korišćenje ove reči u praksi(Bajić, 2006:31).

Treba napomenuti da su još daleke 1949. godine sestre Janković ukazivale na distinkciju termina poput: **prerada, obrada, stilizacija, kombinacija i kompozicija**, te se ovi stvaralački oblici u praksi mogu ukrstiti, mešati, prelaziti jedna u drugu, kako navode sestre Janković (Janković,1949:74) .

U novije vreme, koristeći se građom od 80 tih godina 20. veka do prve decenije 21. veka bavila se detaljno Vesna Bajić (Bajić, 2006) .Prema ovoj autorki „prvi zadatak jeste da se preciziraju termini, pojmovi i procesi koji se u svakodnevnoj upotrebi koriste, uglavnom pogrešno, ili se uopšte ne koriste a to su: rekonstrukcija, stilizacija, prerada, obrada i kompozicija. Drugi zadatak je da se u okviru njih prikažu adekvatni primeri i opišu njihove karakteristike“(Bajić, 2006:32).

2. PRIMENA TRADICIONALNE MUZIKE I IGRE/ PLESA U RADU SA DECOM

- O problematici primene tradicionalne muzike u radu sa decom pisali su, pored ostalih, sestre Janković (1934), Branka Koturović (1981) Desanka Đorđević (1988) i Bogdanka Đurić (1991). Na osnovu njihovih podataka i tumačenja savremenih istraživača koji su se bavili ovom problematikom (Bajić, 2006, Đačanin, 2017) iznećemo nekoliko bitnih opaski koje bi trebalo da se poštuju u radu sa najmlađim uzrastom. O potrebi i korisnosti učenja dece tradicionalnim igračkim i muzičkim nasleđem ne treba posebno govoriti. Poznati su pozitivni uticaji na razvoj deteta. Knjiga koja je posvećena tom problemu u vezi sa odrastanjem dece uz muziku i igru jeste **Nadahnuće biće**, autora Jun Bjerkvola.

O tome još pišu: Bogdanka Đurić, Radomir Janković, *Srpske narodne igre*(7-11) i Vesna Marjanović.(2005, 158-165)

Postoje težnje da se pojedinih učitelja i naučnika da bi prvi kontakt sa teorijom muzike u našim muzičkim školama trebalo da se zasniva na primeni tradicionalne muzike.

U praksi , međutim, mnoge obrazovne institucije u Srbiji, pre svega obdaništa i osnovne škole, iako ih u svojim nastavnim planovima i programima teorijski imaju, ipak ne posvećuju dovoljnu pažnju tradicionalnoj muzici i igri/ plesu. Oni su najčešće nedovoljno i neprecizno objašnjeni, sa pojedinim izuzecima. S toga smatramo da je u pisanju udžbenika potrebno uključiti i stručnjake iz iz različitih oblasti kako bi pristupili ovom veoma odgovornom zadatku kako bi deci, posebno najmlađeg uzrasta, približili principe muzike i igre putem tradicionalnog stvaralaštva.

Takođe, u našoj sredini danas se može primetiti veliko prisustvo tzv. škola folkloru koje su namenjene deci kao jedne od sekcija pri KUD-ovima. U njima se težište rada postavlja na igranje, dok je pevanje načešće u funkciji pratnje igri. Sviranje na tradicionalnim instrumentima u školama folkloru se ne podrazumeva u smislu podučavanja .

U Beogradu je prva samostalna škola folkloru, prema podacima, osnovana je 1986 koju je vodio Gojko Zorić, a kasnije direktor KUD-a „Lira“. Časovi ove prve škole održavali su se u osnovnim školama. Vremenom su i KUD-ovi raširili svoje delatnosti osnivanjem škola za najmlađe, ali su retki oni koji osmišljavaju posebne sadržaje za rad sa decom.

U radu sa dečijim ansamblima posebno su značajne metode danas koje treba da se formiraju prema psihofizičkim sposobnostima dece, ali i da se odabir repertoara takođe izvrši prema mogućnostima dece. U našim KUD-ovima uglavnom je bila zastupljena praksa da deca igraju repertoar namenjen odraslima, što i sami rukovodioci znaju da nije primereno uz objašnjenja da se "deci uspori ritam", da im se "pojednostavi korak", ili da se "ne insistira na doslednoj uvežbanosti". Takva objašnjenja jesu donekle prihvatljiva, ali se i dalje nameće pitanje da li su takve igre i dalje primerene njihovim mogućnostima.

Prirodno se nameću i pitanja da li deca mogu razumeti igre odraslih,, kao i smisao spletova igara, scensku adaptaciju? Takođe se postavlja pitanje : na koji način zainteresovati decu za tradicionalnu muziku i igru?

Još sredinom 30-tih godina sestre Janković su uvidele važnu ulogu učitelja i zapisivale da učitelji moraju da budu čuvari i propagatori. Učitelji kao posrednici između fiksirane građe i interpretacije ima veliku odgovornost između u načinu prenošenja, očuvanja i izvođenja. Uloga učitelja je od izuzetnog značaja budući da se on nalazi u poziciji „između“ i na taj način prenosi svoje znanje koje je stekao prilikom terenskih istraživanja ili „iz druge ruke“, preko audio-video snimaka ili pisanih podataka, učitelj je taj koji postavlja okvire.

U našoj tradicionalnoj praksi ne postoje ***igre uz muziku u smislu sistematizacije dečijih igara*** (Marjanović, 2005:25-119), te ih učitelji za potrebe podučavanja moraju “stvoriti”, odnosno odabrati i prilagoditi igre odraslih mogućnostima dece.

Podučavanje ne bi trebalo da bude u pravcu obrada, već na najnižem nivou stilizacije. Sestre Janković su isticale da : “različitim vrstama prerada ne treba mučiti decu za koje su pristupačnije narodne igre koje će biti njihova zajednička radost i nepomućeno zadovoljstvo, igre u koje će ući lako i po načelu postupnosti (princip postupnosti i sistematičnosti) , igre u kojima će na prirodan i neusiljen način razvijati njihovo osećanje za ritam”(Janković, knj.1, 15). Takođe, izvođenje igara u komplikovanim prostornim rešenjima i brzim promenama nije primereno(princip primerenosti dečijeg uzrasta)

Najpogodnije su:

1. igre uz pesmu
2. sa elementima pantomime,
3. u okviru priče.

Desanka Đorđević naglašava da: "scensko-izvođački maniri" nisu prikladni za poimanje dečije igre, te sa njima treba da se sretne u zrelijem dobu."

U prošlosti deca nisu smela u kolo sa odraslima sve dok ne stasaju tj. ne napune određen broj godina. Deca su najčešće učila sama ili u grupi sa vršnjacima imitirajući određene pokrete starijih. Deca su, na taj način veoma često pored kola odraslih formirala svoje kolo. Ovakav se princip "podele" nije se primenjivao zbog pažnje odraslih prema psihofizičkim sposobnostima dece, već prema ulozi dece u hijerarhiji društva. Danas je bavljenje decom podignuto na nauke i trebalo bi poštovati i slediti njegova dostignuća (Bajić). Prilagođavanje igre uzrastima dece ima pozitivan efekat na njihovu motivaciju ali i želju da zaigraju u kolu odraslih.

Od postojanja dečijih smotri i festivala velika pažnja se poklanja repertoaru za decu, te se mnoga društva ističu svojom originalnošću, odnosno primerenosti igre i muzike dečijem uzrastu (Bajić), ali “veoma često se deca koriste kako bi se promovisali i afirmisali sami autori ili KUD, primenjujući komplikovane spletove igara pa čak i na dečijim smotrama”(Vera Ristić). U novije vreme, podizanjem svesti o važnosti i ulozi vaspitača, pojavom jedinstvenog smera Strukovni vaspitač za tradicionalne igre na VŠSSOV Kikinda, omogućeno je sistematsko obrazovanje budućih generacija vaspitača koji bi kroz svoj rad na najprimereniji način obrazovali buduće naraštaje.